

WEEKBLAD VAN HET NEDERLANDS SYNDICALISTISCH VAKVERBOND
AANGESLOTEN BIJ DE INTERNATIONALE ARBEIDERS-ASSOCIATIE

DE SYNDICALIST

TEGEN DE LIJKVERBRANDING

DREIGEN ULTRA-REACTIONNAIRE MAATREGELEN VAN AANMATIGEND CLERICALISME

In Nederland bestaat het wettelijke voorschrift, dat lijken begraven moeten worden. Nu is het verassen geen begraven en de crematie is dus eigenlijk in strijd met de wet. Het schijnt echter, dat op overtreding van het voorschrift geen straf is gesteld en zo worden tegenwoordig dagelijks, in strijd met de wet, lijken verast in plaats begraven. Aan deze onwettige toestand wil de regering een einde maken. Zij erkent, dat het niet meer mogelijk is, de crematie geheel en al te verbieden, maar zal deze nu wettelijk regelen en heeft daartoe een wetsontwerp ingediend.

In dit wetsontwerp is uitgegaan van de gedachte, dat begraving als de normale vorm van lijkbezorging zal moeten blijven gelden. Lijkverbranding zal alleen zijn toegestaan, indien de overledene aldus bij uiterste wil heeft beschikt. Geldt het minderjarige kinderen onder de 18 jaren, zo moeten beide ouders of, bij natuurlijke niet door de vader erkende kinderen, de moeder schriftelijk de wens kenbaar maken of gemaakt hebben, dat het kind verbrand worde. Daarnaast zal de nabestaande of betrekking, die verlot tot verbranding van een overleden kind vraagt, schriftelijk moeten verklaren, dat naar zijn beste weten het kind geen bezwaar had tegen lijkverbranding.

Bovendien zal verbranding van een minderjarig overleden kind niet mogen plaats vinden, indien, overeenkomstig regelen vast te stellen bij algemene maatregel van bestuur, blijkt, dat het kind tot een kerkgenootschap behoorde, dat tegen lijkverbranding bezwaar heeft.

Het ligt in de bedoeling voor het tot stand komen van de algemene maatregel van bestuur de kerkgenootschappen in de gelegenheid te stellen aan de minister van binnenlandse zaken te doen blijken, dat bij hen tegen lijkverbranding bezwaar bestaat. De maatregel zal dan tevens vaststellen welke personen voor de toepassing van artikel 1 van de Begrafeniswet geacht moeten worden tot de betrokken kerkgenootschappen te behoren.

Voorts zal er in Nederland slechts één crematorium mogen bestaan. Van overheidswege mag de crematie verder niet worden bevorderd. Door de openbare machten zullen mitsdien ook geen crematoria of columbaria mogen worden ingericht, noch zal voor deze inrichting of gebruik door haar subsidie mogen worden verleend of anderszins vergoeding gegeven, terwijl bijzetting, in welke vorm ook, op de openbare begraafplaatsen niet zal zijn toegelaten.

Men ziet met welk een uiterst reactionair stuk kerkelijke wetgeving men hier heeft te doen. Men durft het niet aan, maar het liefst zou men de crematie maar helemaal verbieden en wel op grond van de bezwaren, die speciaal Nederlandse kerkgenootschappen tegen deze vorm van lijkbezorging koesteren. Het liefst zou men iedereen daaraan maar willen onderwerpen. Een kerkgenootschap behoeft maar te komen vertellen, dat het tegen crematie is en het lijk van een kind, dat er toe behoorde, mag niet worden verast. En dan de zotternij, dat in heel Nederland verboden wordt wat in Velsen wordt toegestaan. Het ligt in de geest van het wetsontwerp de crematie zoveel mogelijk te belemmeren en als tegen dit ontwerp geen krachtig verzet rijst, is het de vraag, of latere noodzakelijke uitbreiding te Velsen niet zal worden verboden.

Wij wensen hier geen pleidooi te houden voor de crematie. Wij zullen niet pogen het kerkse Nederland, dat steeds tyranniekere optreedt, van de superioriteit der crematie uit een oogpunt van piëteit, van stoffelijke en ook geestelijke gezondheid te overtuigen. Wie zijn doden wil begraven, hij begrave ze. Maar wat hebben zij ons te verhinderen om op grond van hun opvattingen, die in onze ogen bekrompen, specifiek Nederlands-ker-

GEEN OORLOGSSTEMMING!

Wij hebben er al meer op gewezen, dat er thans, na meer dan een half jaar oorlog, in geen van de oorlogvoerende landen onder de bevolking een echte oorlogsstemming heerst. Men is bereid vol te houden, omdat men gelooft, dat het niet anders kan, en daarbij blijft het. Ondanks het pochen, dat men over en weer doet over zijn militaire kracht en uithoudingsvermogen, ziet men geen kans een spoedige militaire overwinning te bevestigen. De oorlog draagt nog altijd een economisch karakter en dreigt van lange duur te worden met als gevolg daarvan een algemene uitputting.

N.R.Ct. 18-3-'40.

AFWEERACTIE GEBODEN!!

kelijke vooroordeelen zijn, onze doden te cremieren? Het ware te wensen, dat de Nederlandse christenen zich wat meer gingen verzetten tegen het verbranden van levende mensen door middel van brandbommen e.d. Maar daartegen schijnt hun gemoed niet in opstand te komen!

Wij weten niet, of de begrafeniswet van 1869 wel ooit de bedoeling heeft gehad, crematie uit te sluiten. Het is nuttig dat eens te onderzoeken. Wij vermoeden, dat er aan crematie in het geheel niet is gedacht en dat men slechts heeft willen voorschrijven het nemen van maatregelen, die ten opzichte van het stoffelijk overschot van overledenen nu eenmaal noodzakelijk zijn. Onder het mom, dat men de wet in overeenstemming wil brengen met de werkelijkheid, wordt hier de natuurlijke ontwikkeling van een vorm van lijkbezorging, een stuk werkelijkheid, op de ergerlijkste wijze aan banden gelegd. Is het niet belachelijk, dat iemand lijk niet kan worden verbrand vóór de notaris er aan verdiend heeft, omdat hij bij testament moet bepalen, dat hij gecremeerd wil worden, terwijl de overgrote meerderheid van het volk er niet aan denkt, door een notaris een testament te laten opmaken? En dergelijke voorschriften worden gemaakt op grond van overwegingen, die zelfs de meerderheid der Nederlandse bevolking niet onderschrijft. Maar ook al ware dit wel het geval, dan zou deze meerderheid recht noch reden hebben, hier de minderheid volgens haar particuliere opvattingen te dwingen. Meent zij dat recht wel te bezitten, laat ze dan de moed der consequentie hebben en de lijkverbranding, die voortdurend toeneemt, verbieden.

Is het er alleen om te doen, de wet in overeenstemming te brengen met de werkelijkheid, dan geven wij bescheidenlijk in overweging aan het ontwerp een nieuw artikel toe te voegen, dat ongeveer als volgt zou moeten luiden:

Overwegende dat de staat het recht heeft met levende en dode soldaten te doen wat hem goedgevult, bepalen Wij, dat gesneuvelde of wegens zware verwondingen daarmede gelijk te stellen militairen beneden de rang van generaal, buiten de begrafeniswet vallen.

Onder het opschrift „Crematie en Christendom" heeft de N.R.Ct. van 16 Maart j.l. (avondblad) een belangwekkend hoofdartikel gepubliceerd, waaruit wij de volgende gedeelten citeren:

De legalisatie (het regelen bij de wet) van de lijkverbranding heeft tot dusver steeds op zich laten wachten, hoewel

in de afgelopen 25 jaar hier te lande meer dan 10.000 crematies zijn geschied. Deze vorm van lijkbezorging is in andere landen, die zeer zeker niet minder dan Nederland het recht hebben zich een christelijke staat te noemen, in de loop des tijds op royale wijze toegelaten.

Gelukkig zijn we ervoor gespaard gebleven, dat een voorgenomen verassing feitelijk onmogelijk werd gemaakt. Thans zou zo iets niet meer denkbaar zijn, zonder een ernstige beroering tweeweg te brengen. De crematie is een wijze van lijkbezorging, die in toenemende mate ingang vindt, blijkens het voortdurend sterker stijgende aantal verassingen en ondanks de ongunstige omstandigheden, zoals het bestaan van slechts één crematorium voor het gehele land, waaruit in vele gevallen relatief hoge transportkosten voortvloeien.

Het blijft nog steeds te betreuren, dat niet aanstonds van regeringswege een poging gewaagd is, de crematie langs de koninklijke weg van wetswijziging toegelaten te krijgen. Vast staat, dat in andere christelijke landen de lijkverassing aanhangert telzowel onder rooms-katholieken als onder orthodoxe protestanten. Rechtzinnige dragers van het geestelijke ambt verlenen hun ministerie bij de rouwplechtigheden. Hier te lande komt dit evenzeer voor. Onder degenen, die tijdens hun leven bepaalden, dat hun stoffelijk hulsel zou worden verast, waren zeer vele oprecht-godsdienstigen. De bewering, dat de crematiebeweging gevoerd wordt door anti-godsdienstige motieven, strookt dan ook geenszins met de werkelijkheid.

Het is waarlijk niet overbodig, dit te constateren, omdat, vooral van rooms-katholieke zijde, gesuggereerd wordt, dat toch paganistische motieven in het spel zouden zijn: „Wat de voorstanders van lijkverbranding kan bezelen, moet dan ook aan de christelijke levensgedachte geheel vreemd zijn." (Volkskrant). „...wanneer het stoffelijk overschot, dat eenmaal zal verrijzen, wordt gecremeerd, dan nemen wij waar hoe de naam van God — uit Wie al het geschapene voortkomt en voor Wie al het geschapene is bestemd — wordt genegeerd, zoals men de naam van een vijand negeert, en dat in elk geval de crematie gespeend is van elke godsdienstige uiting." (De Tijd). Dit laatste wordt opgemerkt in een artikel, waarin wordt toegevoegd, dat de meerderheid der in 1938 veraste overledenen bij hun leven tot een christelijk kerkgenootschap behoorde! Beseft men in r.k. kring dan niet, dat dergelijke uitlatingen in hoge mate kwetsend zijn voor de heiligste gevoelens van andersdenkenden? Men moest het beneden zijn waardigheid achten, dergelijke verdachtmakingen te uiten.¹⁾

Hiertegenover kunnen we ons gelukkig beroepen op het oordeel van de (c.h.) leider van het huidige kabinet, die als zijn overtuiging heeft uitgesproken, dat de crematie met

¹⁾ Hoe is het mogelijk dat men van godsdienstige zijde zulke humbug als argument kan aanvoeren! Want worden de kerkhoven niet elke tien jaar uitgeruimd, als er voor de graven niet wordt betaald? En waar zijn de lijken der sedert Christus overledenen, die niet verbrand werden, terug te vinden? — Red. De S.

godsdienstige gevoelens verenigbaar moet worden geacht. In de Tweede Kamervergadering van 9 November 1938 deelde jhr. De Geer mede, in het crematorium te Gotha eens een door een rechtzinnige predikant geleide dienst te hebben bijgewoond: „Het geheel maakte de indruk van een christelijke begrafenis, stichtend en ontroerend zelfs voor de vreemdeling."

In het licht van deze uitlating kan niemand staande houden, dat de crematie een gevaar voor de christelijke volkszeden zou betekenen. Trouwens, ofschoon de grotere meerderheid van ons volk aan begraving de voorkeur geeft, wordt niemand, die tijdens zijn leven zich voorstander van lijkverbranding betoont, daarom minder geacht of wordt de nagedachtenis van hen, wier stoffelijk overschot is verast, daarom minder geëerd. De gewoonte van de lijkverbranding heeft zich in het volksbesef een plaats veroverd naast, niet tegen de zede der begraving in.

Wij voeren hier geen pleidooi voor de crematie. Wij onthouden ons van propaganda daarvoor, omdat wij juist van oordeel zijn, dat dit een terrein is, waarop ieder, naar eigen overtuiging, de beslissing moet nemen. Een beslissing van zo persoonlijke en van zo tere aard, dat de overheid, behoudens het stellen van de nodige waarborgen met het oog op hygiënische en justitiële belangen, zich daartegenover behoort te onthouden.

Dr. Colijn heeft in zijn toelichting op het a.r. program opgemerkt, dat te dezen aanzien ten onrechte een beroep op de conscientievrijheid wordt gedaan. Wij willen hierover thans niet twisten, maar de persoonlijke beslissing: begraving of verassing is in elk geval van zo uitzonderlijke geestelijke aard, dat wij ook hierin vrijheid voor het individu verlangen. Het is een uiting van verdraagzaamheid, aan dit verlangen te voldoen.

Waarom wij dit alles in het midden brengen, terwijl het ingediende voorstel de door velen zo lang verbeide wettelijke erkenning der crematie zal brengen? Omdat het ontwerp een samenstel van bepalingen bevat, dat aan de vrijheid, welke op dit gebied mag worden verlangd, op alle mogelijke wijzen afbreuk doet. In zijn uitwerking ademt het ontwerp de opvattingen van de tegenstanders van de lijkverbranding.

Het is dringend noodzakelijk, dat tegen dit ultra-reactionnaire stuk kerkelijke wetgeving een krachtige volksbeweging in het leven worde geroepen. Het gaat hier in de eerste plaats om de belangen der lijkverbranding, die op zichzelf belangrijk genoeg zijn. Maar het gaat er óók om, stelling te nemen tegen een stuk clericale tyrannie. De kerkelijke christenen doen als zij de moraal in pacht hebben en die aan anderen zouden mogen opleggen. Zij doen, of iedere andere moraal eigenlijk anti-moraal is. Wij laten hun de vrijheid hun moraal te volgen en die uit eigen beter inzicht te boven te komen. Maar men zal ons onze vrijheid moeten laten. Er gebeurt genoeg in Nederland, dat wel in strijd is met de christelijke moraal. Het zou vruchtbaarder zijn, indien de kerken de moed opbrachten, daartegen zich te verzetten.

GEVAREN VAN DE ZEE

Het zo vaak bezongen en bewierrookte leven van de zeeman is altijd gevaarvoller geweest dan het leven van de landrot. Leerde de mens, die zijn bestaan in de grond verankerde, reeds spoedig zich te beschutten en te beschermen tegen de hem bedreigende natuurkrachten, met de zeeman was dat anders. Bijna nog tot onze tijd was de zeevarende vrijwel machteloos overgeleverd aan de elementen. Pas na de intrede van de moderne techniek, die het mogelijk maakte de schepen mechanisch voort te bewegen en de zeekastelen schiep die wij nu kennen, werd het leven van de zeeman minder gevaarvol. De afstanden werden kleiner en de reis van het ene werelddeel naar het andere kon welhaast een plezierreis genoemd worden. Het rustig rollend leven van de landman werd benaderd. De natuurkrachten waren, zo al niet overwonnen, dan toch grotendeels bedwongen.

Eén kracht evenwel was nog niet bedwongen: de wil tot macht van de mens zelf. Ter verkrijging van monopolies en de wereldheerschappij staan enige groepen van mensen tegen elkaar op en slepen ganse volkeren mede om elkaar de wereldmarkt en dus de winst, te betwisten. De mens begrijpt nog niet, dat met redelijk overleg voor ieder levensruimte aanwezig en levensmogelijkheid bestabaar is. Door dat niet begrijpen grijpt hij naar geweld onder de leuze de vrede en de welvaart van de mensheid te dienen. Hieraan wordt alles ondergeschikt gemaakt en de staatsburger wordt gedwongen honger te lijden om de middelen te ver-

krijgen ter vernietiging van de ander, die op zijn beurt hetzelfde doet.

Het gruwelijkste wapen, de boycot, wordt toegepast. In deze strijd is alles geoorloofd en ook niet-oorlogvoerende worden vernietigd indien het vermoeden bestaat, dat zij grondstoffen vervoeren, die misschien in handen van de vijand kunnen vallen. Mijnen en torpedo's belagen speciaal de neutrale scheepvaart met het tweeledig doel de vijand grondstoffen te onthouden en de zeevarenden schrik aan te jagen.

In de oorlog van 1914—1918 zijn, om ons alleen maar bij Nederland te bepalen, ruim 300 schepen de grond ingeboord. Meer dan 100 schepen zijn verdwenen zonder dat men ooit meer iets van schip of bemanning heeft vernomen. Gedurende het half jaar oorlog van thans zijn reeds 25 Nederlandse schepen door mijnen of torpedo's vernield, en bijna 300 opvarenden zijn om het leven gekomen. Voor de noorse staten is het lijstje nog langer. Het is te begrijpen dat de zeeman door deze gebeurtenissen aangegrepen wordt en angst krijgt om uit te varen. Misschien is het onbegrijpelijk, dat niet allen dat gevoel krijgen. Maar angst of niet, als een zeeman gemonsterd heeft, moet hij zijn leven wagen; zo luidt de wet.

Op grond hiervan heeft de Ver. Ned. Scheepvaartmaatschappij aan de Raad van Scheepvaart verzocht voor vijftien opvarenden van haar vloot de monsterboekjes in te trekken. Aan het verslag in Het Volk ontleen wij het volgende:

Van de twee ex-opvarenden van de Amstelkerk was er één verschenen. Hij bleek — na de oorlogsverklaring — nog gemonsterd te hebben voor een reis naar West-Afrika, maar was van boord gegaan in verband met het gevaar, dat de vaart tegenwoordig bedreigt.

De aangeklaagde: „Ik was er ontzettend zenuwachtig van geworden. Ik kon niet mee — de angst had me te pakken."

Prof. Taverne, voorzitter: „Ik neem het niemand kwalijk, wanneer hij onder de tegenwoordige omstandigheden niet varen wil, waarlijk niet. Maar er was al oorlog toen u monsterde. Dan hadt U niet behoren te monsteren."

De gedaagde: „In het begin had ik dat angstgevoel nog niet. Pas toen ik aan boord was, is me de moed ontzonken. Ik wou het van me af zetten, maar het ging niet. Zolang de oorlog voortduurt, zal ik niet meer monsteren. Ik voel dat ik er niet tegen bestand ben."

De heer Van 't Haaff, inspecteur-generaal van de Scheepvaart, sloot zich bij het gesprokene van de voorzitter aan en was van mening dat: „De eis van de rederij dus moest worden toegewezen, omdat er een redelijke basis moet zijn bij het sluiten van een arbeidsovereenkomst."

De Raad heeft, na kort overleg, de monsterboekjes van deze twee opvarenden voor de tijd van drie maanden ingehouden.

Het is ons niet bekend of de betrokkenen nog verdere nadelige gevolgen van hun daad zullen hebben. Als het bij het intrekken van het boekje gedurende drie maanden blijft, is de straf niet zo zwaar, daar bovengenoemde gedaagde toch reeds

